

NORGES HØYESTERETT

Den 11. oktober 2005 avsa Høyesterett dom i

HR-2005-01595-A, (sak nr. 2005/696), straffesak, anke,

A (advokat Berit Reiss-Andersen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Tone Haave)

S T E M M E G I V N I N G :

(1) Dommer **Stabel**: Saken gjelder straffutmåling for gjentatte tilfeller av seksuell omgang med to ti år gamle gutter, særlig betydningen av at domfelte selv meldte fra om overgrepene.

(2) Borgarting lagmannsrett avsa 20. april 2005 dom med slik domsslutning:

”A, født 17.07.68, dømmes for overtredelse av straffeloven § 193 første ledd, § 195 første ledd annet straffalternativ, jf. § 206, § 195 første ledd første straffalternativ, jf straffeloven § 62, til en straff av fengsel i 2 – to – år og 3 – tre – måneder.

A dømmes til å betale oppreisning med 100 000 – etthundretusen – kroner til B og med 100 000 – etthundretusen – kroner til C innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av tingrettens dom med tillegg av lovens forsinkelsesrente fra oppfyllelsesdato til betaling skjer.

A betaler saksomkostninger til det offentlige for tingretten med 10 000 – titusen – kroner.

Saksomkostninger for lagmannsretten ilegges ikke.”

(3) Dommen er avsagt under dissens, idet én lagdommer og to meddommere fant at straffen passende kunne settes til fengsel i to år.

(4) Lagmannsrettens dom er avsagt etter bevisanke fra A over Oslo tingretts dom 11. juni 2004, der straffen ble satt til fengsel i to år og ni måneder. Tingrettens dom omfattet også overtredelse av straffeloven § 195 annet ledd bokstav c. Lagretten svarte nei på spørsmålet om noen av overgrepene var begått overfor barn under 10 år. Lagmannsretten

la videre, under henvisning til Rt. 2004 side 252, til grunn at suging av fornærmedes penis ikke er en handling som likestilles med samleie etter straffeloven § 206. Domfellelsen i lagmannsretten omfattet derfor bare ett tilfelle av overtredelse av § 195 første ledd annet straffalternativ.

- (5) A har anket til Høyesterett over straffutmålingen. Han gjør gjeldende at straffen er for streng, og at det skulle vært gitt større tilståelsesrabatt. Spesielt skulle det at han selv varslet myndighetene om overgrepene, vært sterkere vektlagt. Påtalemyndigheten mener at straffen er riktig fastsatt, og har særlig vist til at det ikke er adgang til å gå under minstestrafen, som i dette tilfellet vil være to år og en måned.
- (6) *Jeg er kommet til at anken bør tas til følge.*
- (7) A er en nå 37 år gammel tidligere ustraffet mann, ugift og uten forsørgelsesbyrde. Han er utdannet anestesisykepleier og har vært ansatt som dette på --- sykehus. Han har nylig, som følge av straffesaken, fått varsel om avskjed fra sin stilling, og hans autorisasjon som sykepleier er suspendert. Domfellelsen gjelder gjentatte seksuelle overgrep over et tidsrom på ca. ett år overfor to ti år gamle gutter som han var støttekontakt for. Overfor en av guttene er det begått én handling som loven likestiller med samleie.
- (8) Bakgrunnen for saken er at A i en periode da han hadde tid og anledning på grunn av videreutdanning, søkte barnevernet om å få være støttekontakt for barn. I mars 2001 ble han engasjert som støttekontakt/besøkshjem for tvillingene C og B, født 4. november 1991. Guttene trengte støttekontakt fordi de hadde oppvekstproblemer, og de var også tidvis dagpasienter ved Barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling på --- sykehus.
- (9) Til å begynne med var guttene på dagbesøk en gang i uken, men sommeren 2001 fikk A barnevernets tillatelse til å ha dem med på ferie til sitt hjemsted. Fra skolestart 2001 kom det i gang en privat ordning med guttenes mor om at de i tillegg kom på overnattingsbesøk en gang i måneden. Under besøkene var A og guttene ofte nakne sammen, og de hadde mange samtaler om kropp, kjønn og forplantning, noe guttene ut fra sin alder var opptatt av. Det heter videre i lagmannsrettens dom:

”En gang i februar 2002 da tiltalte lå i samme seng som C og snakket om hverdagslige ting kom det til en utvikling som endte med at tiltalte masturberte barnet til utløsning. Neste gang barna var på besøk skjedde det samme også med B. Deretter foretok tiltalte jevnlig ulike seksuelle overgrep mot begge guttene når de var på besøk, også under sommerferien i 2002 da barna var med til tiltaltes hjemsted for annen gang. Overgrepene fortsatte fram til 4. februar 2003 da tiltalte oppsøkte barnevernkontoret og fortalte hva som hadde skjedd. Overgrepene hadde således da pågått i ca 1 år.

Etter lagrettens kjennelse og det som er fremkommet under ankeforhandlingen, legges til grunn som bevist at tiltalte har masturbert begge guttene minst én gang i måneden i perioden overgrepene pågikk, det vil si ca 10–15 ganger. Videre har han ved én anledning stukket sin penis inn i Bs munn, selv sugd på guttenes penis 3 ganger, dvs til sammen 6 ganger, presset sin penis mot Bs analåpning én gang, slikket C samme sted én gang, onanert i Bs påsyn én gang, og latt begge barna ta på sin penis ved noen anledninger, men uten at masturbasjon da har skjedd.”

- (10) Det dreier seg om omfattende overgrep begått over en periode på ett år overfor to gutter som ved starten nylig var fylt ti år. Jeg forstår lagmannsrettens domsgrunner lest i sammenheng slik at hver av guttene er blitt masturbert minst én gang i måneden. I tillegg kommer de enkeltstående, graverende handlingene lagmannsretten har beskrevet. Det

mest alvorlige forholdet er ett tilfelle av inntrenging av penis i Bs munn. Dette likestilles med samleie etter straffeloven § 206, og betinger i seg selv en minstestraft på to år, jf. straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ. I tillegg kommer overtredelsen av straffeloven § 193, som er ekstra graverende på bakgrunn av den sårbare situasjon som A var kjent med at guttene befant seg i. Forholdet må, særlig hensett til As yrkesbakgrunn, samlet ses som et alvorlig tillitsbrudd overfor guttene, deres mor og barnevernet.

- (11) Det straffenivå lagmannsretten tok utgangspunkt i – fengsel i tre år og tre måneder – er etter mitt syn passende.
- (12) Jeg er videre enig med lagmannsretten i at det bør gjøres fradrag for As uforbeholdne tilståelse. Tilståelsen omfatter alle de straffbare handlingene han er funnet skyldig i, med unntak av den mest alvorlige – overtredelsen av straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ. A har hele tiden benektet å ha begått noen handling som kan likestilles med samleie overfor noen av guttene. Dette svekker verdien av den samlede tilståelsen.
- (13) På den annen side var det utelukkende fordi A selv meldte fra til guttenes behandlingsinstitusjon, som igjen varslet barnevernet, at saken ble avdekket. Dette gjorde han fullt vitende om de konsekvenser det ville få for ham. Erkjennelsen innebar at det straffbare forholdet ble avsluttet, og at guttene fikk en klar bekreftelse på at det som hadde skjedd, var galt. Jeg er enig med lagmannsretten i at erkjennelsen med dette inneholder elementer ut over hva som ligger i en ren skylderkjennelse.
- (14) Lagmannsretten mente at riktig straffereduksjon på grunn av tilståelsen ville ligge på ca. 30 prosent av hva som ellers ville vært idømt, og utmålte derfor en straff på to år og tre måneder. Når jeg er kommet til at det bør gis en ytterligere reduksjon, er det fordi saken, som også lagmannsretten har pekt på, går ut over rammen av en ren tilståelsessak. Man bør derfor etter mitt syn ikke bare søke veiledning i den praksis som har utviklet seg etter straffeloven § 59 annet ledd etter lovendringen 2. mars 2001 nr. 7.
- (15) Domstoladministrasjonens undersøkelse fra april 2004 om hvordan bestemmelsen har virket, viser at reduksjonen for tilståelse i praksis gjennomgående ligger på ca. 15–30 prosent. I Rt. 2002 side 1591 pekte førstvoterende på uttalelser i forarbeidene til endringsloven, der departementet, med tilslutning fra justiskomiteen, var tvilende til arbeidsgruppens antydning om at man unntaksvis kunne gå ned til halvparten av det som ellers ville blitt resultatet.
- (16) Det at det nå er uttrykkelig lovfestet at en uforbeholden tilståelse skal tas i betraktning ved straffutmålingen, hindrer imidlertid ikke at det også tas hensyn til andre formildende momenter. Det fremgår uttrykkelig av Ot.prp. nr. 81 (1999–2000) punkt 6.1 at man ikke har ment å gripe inn i gjeldende praksis for tilfelle der siktede på annen måte, eksempelvis ved samarbeid med politiet, har bidratt til å oppklare et straffbart forhold. Slike forhold skal fortsatt ligge som et vanlig straffutmålingsmoment under domstolenes skjønn.
- (17) Etter mitt syn var handlingen A foretok da han meldte fra om de straffbare forhold, uten annen foranledning enn sin egen dårlige samvittighet, og vel vitende om konsekvensene for seg selv, så ekstraordinær at det bør gis en ytterligere strafferabatt. Jeg legger særlig vekt på at seksuelle overgrep mot barn er svært vanskelige å oppdage, og at de kan pågå over lang tid med store skadevirkninger for ofrene.

- (18) Som jeg har vært inne på, foreligger det ingen uforbeholden tilståelse når det gjelder overtredelsen av straffeloven § 195 første ledd annet straffalternativ. Det er ikke anledning til å gå under en minstestraft på to år og en måned, jf. straffeloven § 62. Straffereduksjonen bør derfor gjennomføres ved en deldom, der også forholdets alvorlige karakter varetas. Hensett til at saken også er blitt noe gammel, er jeg kommet til at lagmannsrettens dom på fengsel i to år og tre måneder fastholdes, men at seks måneder av fengselsstraffen gjøres betinget.
- (19) Jeg stemmer for denne

DOM:

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at fullbyrdelsen av 6 – seks – måneder av straffen utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52–54 med en prøvetid på 2 – to – år.

- (20) Dommer **Tjomsland:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (21) Dommer **Matningsdal:** Likeså.
- (22) Dommer **Øie:** Likeså.
- (23) Dommer **Aasland:** Likeså.
- (24) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at fullbyrdelsen av 6 – seks – måneder av straffen utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52–54 med en prøvetid på 2 – to – år.

Riktig utskrift bekreftes: